

Zeman, Šámal, Franc: Jaký bude nový trestní řád?

eFocus

V těchto dnech zasedne k druhému jednání rekodifikační komise nového trestního řádu. Jejím cílem je moderní kontradiktorní trestní řízení evropského typu. Co považují odborníci na trestní práva za nejdůležitější, pokud jde o rekodifikaci? Téma EPRAVO.CZ Digital.

Pavel Zeman, Nejvyšší státní zástupce

Nejdříve by se asi mělo zjistit, kam se posunula společnost a v návaznosti na to, jaké změny jsou potřeba v trestním kodexu. Musíme mít však na paměti, že nemáme před sebou pouze rekodifikaci trestního, ale i civilního procesu. Je tudíž na místě položit si otázku, zda není možné, aby všechny procesy, včetně správního řádu soudního, nemohly mít nějaké společné body, nebo alespoň východiska. Poté bude nutno řešit, zda se uplatní zásada legality či opportunity. Dále je nutné vyřešit, zda těžiště trestního procesu má být v přípravném řízení anebo v řízení před soudem (tomu je nutno proces přizpůsobit). V zásadě jsem zastáncem toho skutečně proces předělat a nebát se být "kontroverzní" v dobrém slova smyslu, neboť proces jako takový je nutno odformalizovat. Zda se o všech mnou zmíněných otázkách bude diskutovat, nevím.

Pavel Šámal, soudce Nejvyššího soudu, členem katedry trestního práva Právnické fakulty UK v Praze

Nejdůležitější z hlediska rekodifikace nového trestního řádu jsou podle mého názoru otázky, které jsou upraveny v materiálu „Východiska a principy nového trestního řádu“ (v návaznosti na dva již schválené věcné záměry po diskusích, které trvají již více jak patnáct let) zmíněny, a to včetně řešení všech obecných teoretických východisek včetně základních zásad trestního řízení. Myslím si, že není dobré některé konkrétní otázky nyní na počátku práce komise (předpokládá se, že vypracování nového trestního řádu zabere období trvajících nejméně dva až tři roky) vypichovat, neboť až další práce ukáže, kde jsou skutečné problémy, na které je třeba se zaměřit a o kterých bude největší diskuse.

Petr Franc, předseda Okresního soudu v Kutné Hoře

Cílem Komise pro nový trestní řád by mělo být vytvoření takového návrhu procesního předpisu, který umožní rychlé a efektivní objasňování veškeré trestné činnosti a účinné potrestání skutečných pachatelů s výrazným akcentem restorativních a preventivních opatření, a to za důsledného respektování občanských práv a svobod jak obviněných tak i poškozených a dalších osob zúčastněných na trestním řízení.

Nemyslím si, že by nový trestní řád měl být za každou cenu ve všem zcela novátorský. Nevidím důvod nepoužít ze stávající úpravy to, co se v praxi dlouhodobě osvědčilo. Nová úprava by naopak měla odstranit to, co je dlouhodobě brzdou či příčinou chybovosti trestního řízení. Za zcela zásadní riziko považuji velmi krátkou lhůtu ke zpracování takového návrhu, neboť jsem přesvědčen, že krátkost této lhůty neumožní dostatečně širokou diskusi a neumožní ani vytvoření alternativních

návrhů spolu s analýzou důsledků jednotlivých variant. Je zde tedy nebezpečí, že se může opakovat situace, která nastala po přijetí nového trestního zákoníku, kdy totéž ministerstvo, které bylo předkladatelem návrhu nového trestního zákoníku a rozsáhlé novely trestního řádu, se velmi divilo některým, zcela logickým, negativním důsledkům nové právní úpravy a snažilo se je, již velmi záhy po nabytí účinnosti nového kodexu, eliminovat četnými novelizacemi.

V řízení před soudem považuji za zcela nezbytnou především důslednou reformu odvolacího řízení, jejíž nosnou myšlenkou by mělo být výrazné posílení apelačního principu na úkor, v praxi stále převládajícího, principu kasačního. Nepochybně za úvahu v této souvislosti stojí i zrušení zákazu „reformace in peius“. Současně jsem přesvědčen, že bez ohledu na zamýšlené posílení kontradiktorní povahy trestního řízení, by prioritním cílem dokazování v trestním řízení mělo být objektivní zjištění pravdivého a úplného skutkového stavu s minimalizací možných pochybení a tomuto cíli by měla být úprava řízení před soudem zcela podřízena. Soud by tedy měl mít povinnost provést veškeré důkazy, které mohou pomoci skutkový stav objasnit, a to i bez návrhu některé strany trestního řízení a naopak musí mít možnost, v zájmu rychlosti a efektivity řízení, odmítnout provedení těch důkazů, které nemohou nic přinést. Jako důkaz v řízení před soudem by mělo být zásadně použitelné vše, co nebylo získáno v rozporu se zákonem. Praxe rovněž ukazuje, že je nezbytná nová úprava provádění některých důkazů v řízení před soudem, jako je provádění listinných důkazů, záznamů telekomunikačního provozu, apod. Nový trestní řád by měl dát soudům účinné nástroje k zajištění účasti těch osob, jejichž účast je nezbytná, a to jednak rozšířením škály pořádkových opatření a jednak umožněním zadržení těch svědků, kteří opakovaně nerespektují své povinnosti. Nepochybně pak stojí za úvahu i rozšíření možnosti doručení některých písemností fikcí, neboť praxe se často setkává s tím, že obvinění cíleně nepřebírají zásilky soudu, čímž dochází k dlouhodobému opakovanému maření trestních řízení.

Celá řada zamýšlených změn bude samozřejmě diskutována napříč všemi právníckými profesemi, přičemž pouze věcná diskuse, motivovaná zájmem na vzniku funkčního moderního trestního řádu, a nikoli parciálními zájmy jednotlivých profesních skupin, může přinést žádoucí výsledek.

V aktuálním vydání EPRAVO.CZ Digital naleznete kromě přehledu o východiscích a principech nového trestního řádu také odpovědi Lenky Bradáčové, pražské vrchní státní zástupkyně anebo Jiřího Jelínka, vedoucího katedry trestního práva na pražské právnícké fakultě.

Aktuální číslo si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Český Deloitte Legal posiluje: Jiřina Procházková jmenována CE partnerkou](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #11: Mezigenerační převod majetku: Největší chyba je neudělat nic](#)
- [Koupě nemovitosti v Rakousku: vedlejší náklady v praxi](#)
- [Žaloba v civilním právu procesním](#)
- [Legal Innovation Day 2026: AI v právu v praxi - inspirace, konkrétní řešení i prostor Libra](#)
- [KJT: přijedte do Varů diskutovat o problematice reparace škody a újmy](#)
- [Stabilizace M&A trhu v Evropě pokračuje, druhé letošní čtvrtletí slibuje oživení](#)